

D. EMISNÁ ČINNOST NBS A PEŇAŽNÝ OBEH

1. EMISIA SLOVENSKÝCH PEŇAZÍ

V roku 1998 zabezpečila Národná banka Slovenska v súlade s potrebami peňažného obehu dorazbu obehových mincí v nominálnej hodnote 10 halierov, 20 halierov a 50 halierov. Okrem obehových mincí vydala šesť pamätných mincí, z ktorých jedna bola zlatá a päť strieborných. Všetky obehové a pamätné mince vyrážala Mincovňa Kremnica, štátny podnik.

V porovnaní s rokom 1997 poklesla hodnota peňazí v obehu o 140,0 mil. Sk (o 0,24 %). Tento pokles obeživa bol ovplyvnený vyššou mierou úspor najmä v cudzej mene a znížením obeživa v pokladniciach komerčných bánk (z 9,8 mld. Sk ku koncu roka 1997 na 8,6 mld. Sk ku koncu roka 1998), čo bolo zrejme dôsledkom optimalizácie výšky ich hotovosti. Počet bankoviek a mincí v obehu vzrástol o 81,1 mil. kusov (o 11,15 %).

Pamätné mince vydané NBS v roku 1998

Nominálna hodnota	Udalosť, ktorú minca pripomína	Počet vydaných mincí		Vyhláška NBS
		Spolu	z toho PROOF	
200 Sk	150. výročie príchodu prvého parného vlaku na Slovensko	15 800	1 800	94/1998 Z.z.
200 Sk	150. výročie vzniku Slovenskej národnej rady a vypuknutia slovenského povstania 1848/1849	14 900	1 500	185/1998 Z.z.
200 Sk	Svetové dedičstvo UNESCO - Spišský hrad a kultúrne pamiatky jeho okolia	15 000	1 500	219/1998 Z.z.
200 Sk	100. výročie narodenia Jána Smreka	13 400	1 500	299/1998 Z.z.
5000 Sk	Svetové dedičstvo UNESCO - Spišský hrad a kultúrne pamiatky jeho okolia	6 000	6 000	300/1998 Z.z.
500 Sk	Ochrana prírody a krajiny - Tatranský národný park	13 400	1 400	338/1998 Z.z.

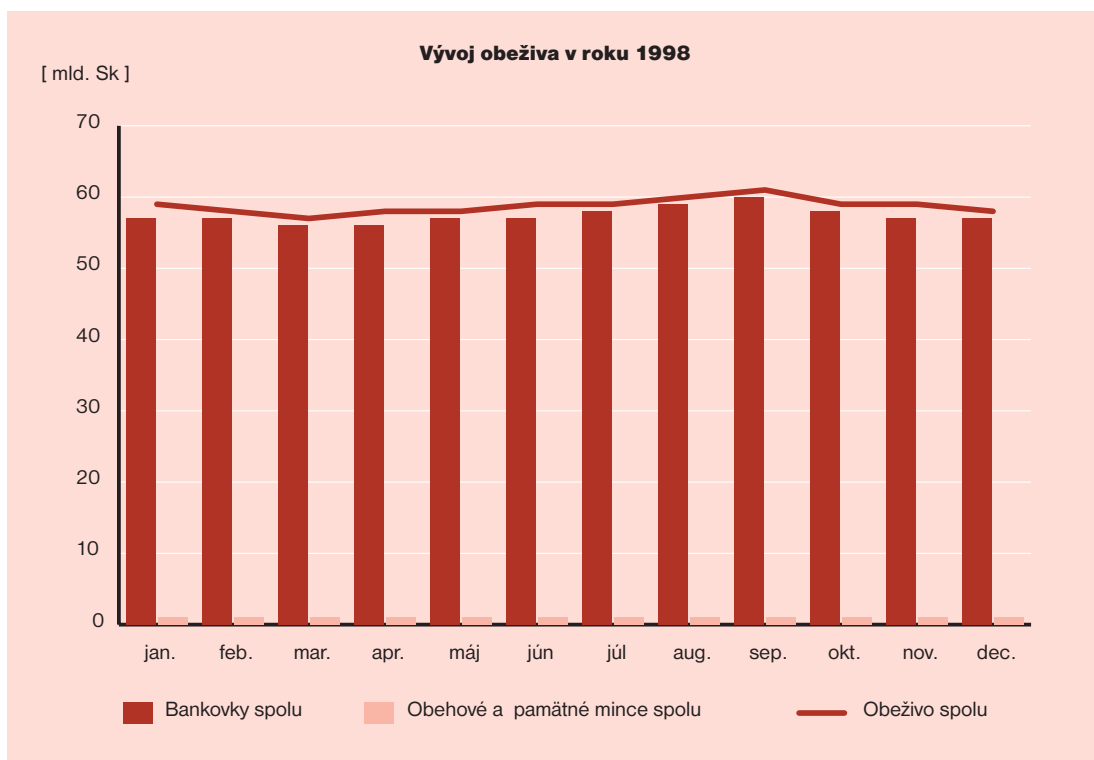
1.1. Hotovostný peňažný obeh

V hotovostnom peňažnom obehu bol rok 1998 bez podstatných výkyvov, pričom po prvýkrát v histórii slovenskej meny došlo ku koncu roka k medziročnému poklesu hodnoty obeživa. Z hľadiska štruktúry peňazí jednotlivých nominálnych hodnôt bankoviek a mincí v obehu nedošlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k významným zmenám.

K 31.12.1998 bol stav obeživa 58,4 mld. Sk. V obehu bolo 103,1 mil. kusov bankoviek, 704,8 mil. kusov obehových a 547,4 tis. kusov pamätných mincí.

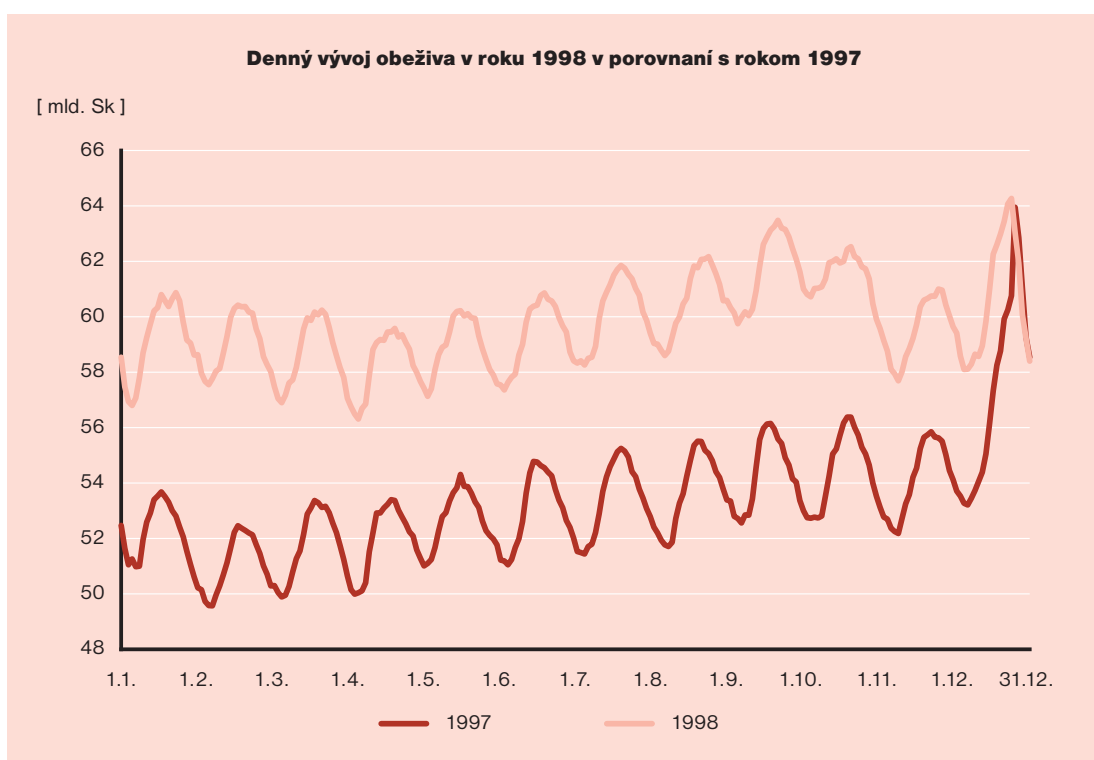
Vývoj obeživa v priebehu roka bol rovnomerný, bez výrazných odchýlok. Maximálna hodnota obeživa ku koncu mesiaca bola zaznamenaná po prvýkrát v septembri 1998 vo výške 61,0 mld. Sk. Dosiadnutá hodnota obeživa bola dôsledkom časového posunu medzi výbermi peňazí z komerčných bánk vplyvom preddevalvačných očakávaní a nákupom devízových prostriedkov. Vývoj obeživa v roku 1998 v mld. Sk dokumentuje graf *Vývoj obeživa v roku 1998*.

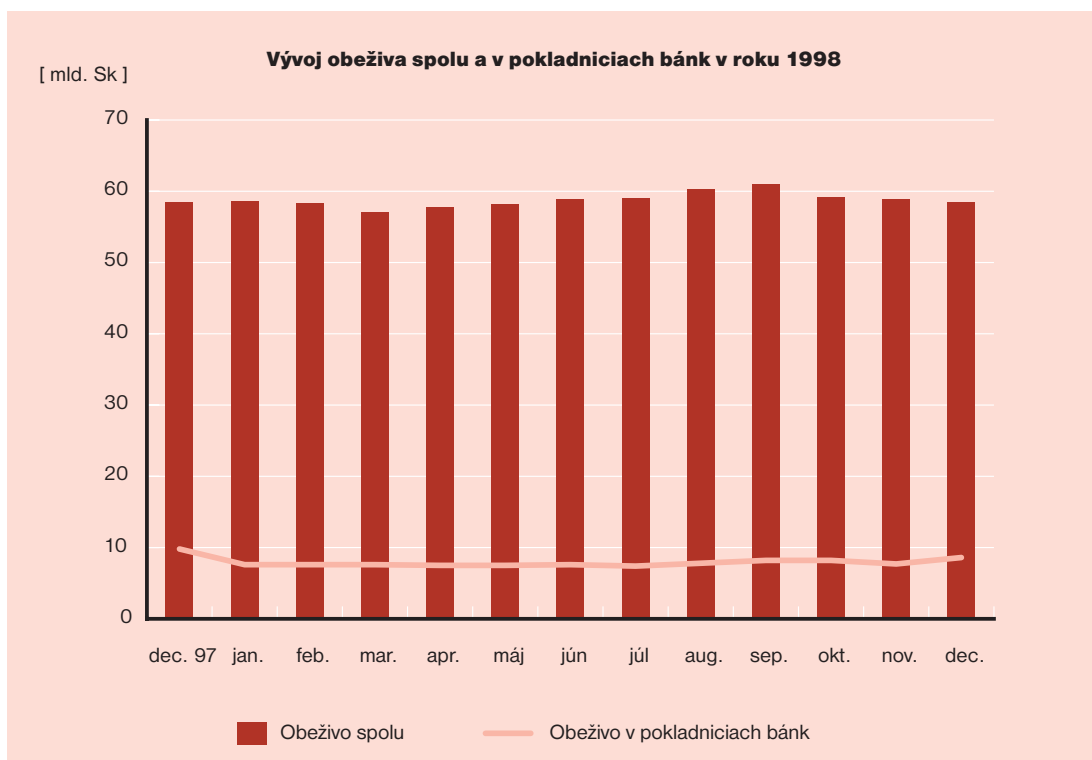
Denný vývoj celkovej výšky obeživa v roku 1998 je podobný vývoju v roku 1997 (s medziročným prírastkom cca 6 mld. Sk) s výnimkou posledného štvrtroka. Pokles

obeživa v poslednom štvrtroku bol ovplyvnený zrušením režimu fixného výmenného kurzu a nárastom termínovaných vkladov v cudzej mene, resp. v Sk. Porovnanie dennej výšky

obeživa v roku 1998 s rokom 1997 je uvedené v grafe *Denný vývoj obeživa v roku 1998 v porovnaní s rokom 1997.*

Z celkového množstva peňazí v obehu tvorilo obeživo v pokladniciach bánk v roku 1998 v priemere 13,6 %. Vývoj obeživa z hľadiska tejto štruktúry dokumentuje vyššie uvedený graf.

1.2. Stav bankoviek a mincí v obehu a ich podiel na celkovom obežive

V roku 1998 sa množstvo bankoviek a mincí v obehu zvýšilo o 81,1 mil. kusov. Na tomto zvýšení sa podieľali najmä mince z obyčajných kovov, ktorých počet vzrástol o takmer 79 mil. kusov, pričom rast množstva halierových mincí v porovnaní s ostatnými mincami bol takmer dvojnásobný. Podiel obehových mincí na celkovom množstve peňazí v obehu sa mierne zvýšil a dosiahol hodnotu 87,18 %. Množstvo bankoviek v obehu sa zvýšilo len o 2,08 % a pokles hodnoty obehu bol sprevádzaný rastom množstva bankoviek nižších nominálnych hodnôt. Podiel bankoviek na celkovom množstve peňazí v obehu mierne poklesol na hodnotu 12,75 %.

Porovnanie štruktúry obeživa podľa jednotlivých nominálnych hodnôt z hľadiska množstva v rokoch 1997 a 1998 je uvedené v tabuľke na nasledujúcej strane.

Pri celkovom poklese hodnoty obeživa o 140 mil. Sk sa hodnota bankoviek v obehu znížila o 256,4 mil. Sk a hodnota mincí z obyčajných kovov sa zvýšila o 69,3 mil. Sk. Na znížení hodnoty obeživa sa najvýraznejšie podieľal pokles množstva bankoviek v nominálnej hodnote 5000 Sk, čo sa prejavilo na miernom poklese podielu bankoviek na hodnote obeživa, ktorý dosiahol hodnotu 97,5 %. Rast hodnoty mincí v obehu bol výsledkom rastu množstva mincí všetkých nominálnych hodnôt.

Porovnanie štruktúry obeživa podľa jednotlivých nominálnych hodnôt v hodnotovom vyjadrení v rokoch 1997 a 1998 je uvedené v tabuľke na nasledujúcej strane.

Hodnota peňazí v obehu na jedného obyvateľa vrátane pamätných mincí dosiahla sumu 10 829,30 Sk, z toho bankovky predstavovali 10 559 Sk, obehové mince 197,70 Sk

Stav obeživa v mil. kusov

Nominálna hodnota	Stav k 31.12.1997	Stav k 31.12.1998	Podiel v % k 31.12.1997	Podiel v % k 31.12.1998
Bankovky spolu	101,00	103,10	13,89	12,75
5000 Sk	3,74	3,63	0,51	0,45
1000 Sk	29,69	30,44	4,08	3,76
500 Sk	8,86	8,13	1,22	1,01
200 Sk	6,38	4,71	0,88	0,58
100 Sk	21,42	24,02	2,95	2,97
50 Sk	10,62	10,84	1,46	1,34
20 Sk	20,29	21,33	2,79	2,64
Obehové mince spolu	625,89	704,83	86,05	87,18
10 Sk	53,56	56,80	7,36	7,03
5 Sk	35,76	37,45	4,92	4,63
2 Sk	57,94	62,34	7,97	7,71
1 Sk	82,07	88,54	11,28	10,95
0,50 Sk	51,82	51,47	7,13	6,37
0,50 Sk II	22,80	34,66	3,13	4,29
0,20 Sk	150,43	173,78	20,68	21,49
0,10 Sk	171,51	199,79	23,58	24,71
Pamätné mince spolu	0,47	0,55	0,06	0,07
Peniaze spolu	727,36	808,48	100,00	100,00

Stav obeživa v mil. Sk

Nominálna hodnota	Stav k 31.12.1997	Stav k 31.12.1998	Podiel v % k 31.12.1997	Podiel v % k 31.12.1998
Bankovky spolu	57 201,09	56 944,64	97,71	97,50
5000 Sk	18 728,37	18 131,54	31,99	31,05
1000 Sk	29 689,77	30 435,86	50,71	52,11
500 Sk	4 427,76	4 063,71	7,56	6,96
200 Sk	1 276,39	941,79	2,18	1,61
100 Sk	2 142,12	2 403,16	3,66	4,11
50 Sk	530,88	541,95	0,91	0,93
20 Sk	405,81	426,63	0,69	0,73
Obehové mince spolu	996,93	1 066,22	1,70	1,83
10 Sk	535,63	567,96	0,91	0,97
5 Sk	178,80	187,24	0,31	0,32
2 Sk	115,88	124,67	0,20	0,21
1 Sk	82,07	88,54	0,14	0,15
0,50 Sk	25,91	25,74	0,04	0,04
0,50 Sk II	11,40	17,33	0,02	0,03
0,20 Sk	30,09	34,76	0,05	0,06
0,10 Sk	17,15	19,98	0,03	0,03
Pamätné mince spolu	344,40	391,57	0,59	0,67
Peniaze spolu	58 542,42	58 402,43	100,00	100,00

a pamätné mince 72,60 Sk. V porovnaní s rokom 1997 poklesla hodnota peňazí v obehu na jedného obyvateľa o 38,05 Sk. Na jedného obyvateľa pripadlo 19 kusov bankoviek a 131 kusov obehových mincí.

Priemerná hodnota peňazí v obehu mierne poklesla, pretože sa v obehu zvýšil podiel bankoviek a mincí nižších nominálnych hodnôt. Porovnanie s rokom 1997 je uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Priemerná hodnota peňazí v obehu (Sk)

	1997	1998	Rozdiel
Peniaze v obehu vrátane pamätných mincí	80,5	72,2	-8,3
Bankovky	566,3	552,3	-14,0
Mince z obyčajných kovov	1,6	1,5	-0,1

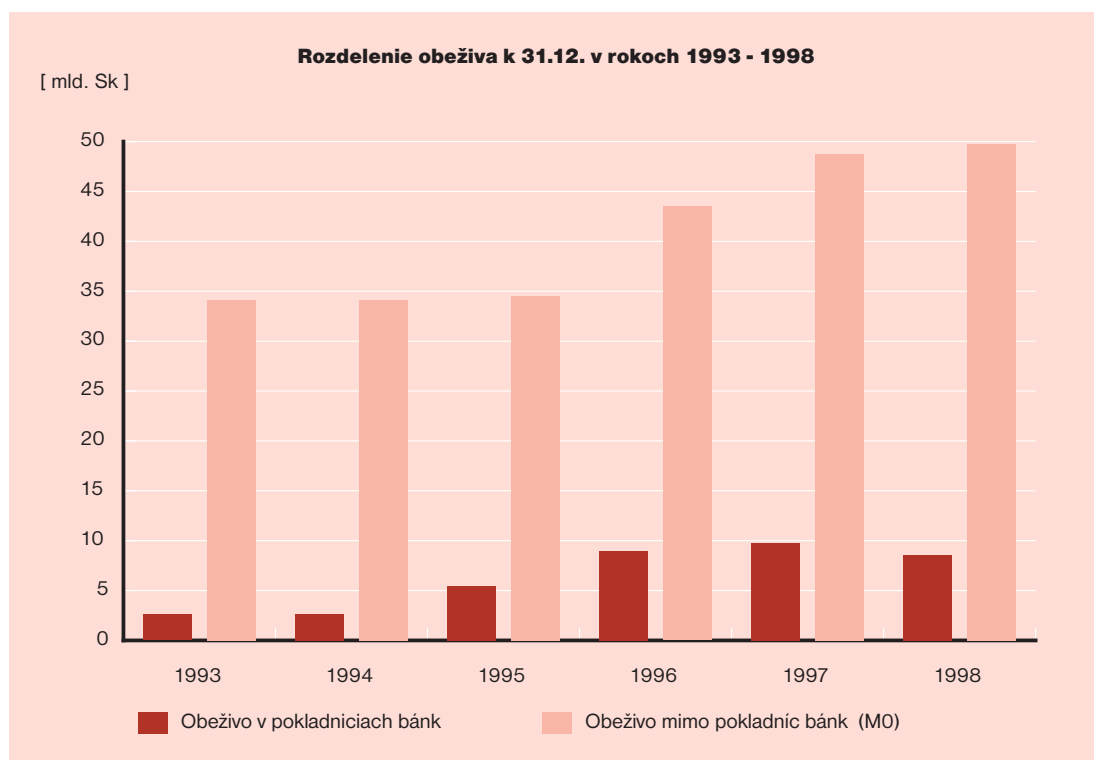
1.3. Vzťah obeživa a vybraných makroekonomických veličín

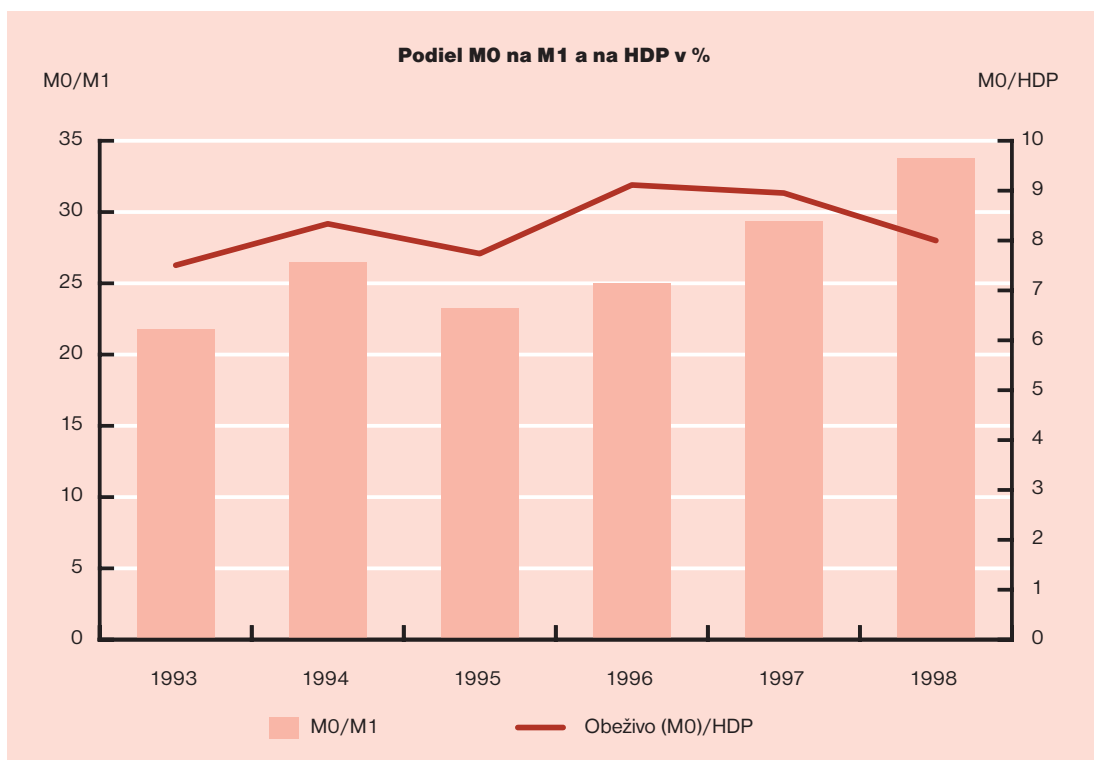
Rozdelenie obeživa medzi komerčné banky a verejnosť od vzniku slovenskej meny dokumentuje nasledujúci graf.

Podiel obeživa v pokladniciach bánk začal po počiatocnom raste od roku 1996 stagnovať, resp. klesať, čo bolo spôsobené optimalizáciou peňažnej hotovosti v pokladniciach bánk. Obeživo mimo pokladnic bánk má stále rastúci trend.

Z makroekonomického hľadiska je zaujímavý podiel M0 (obeživo mimo pokladnic bánk) na agregáte peniaze M1 a podiel M0 na hrubom domácom produkte (HDP).

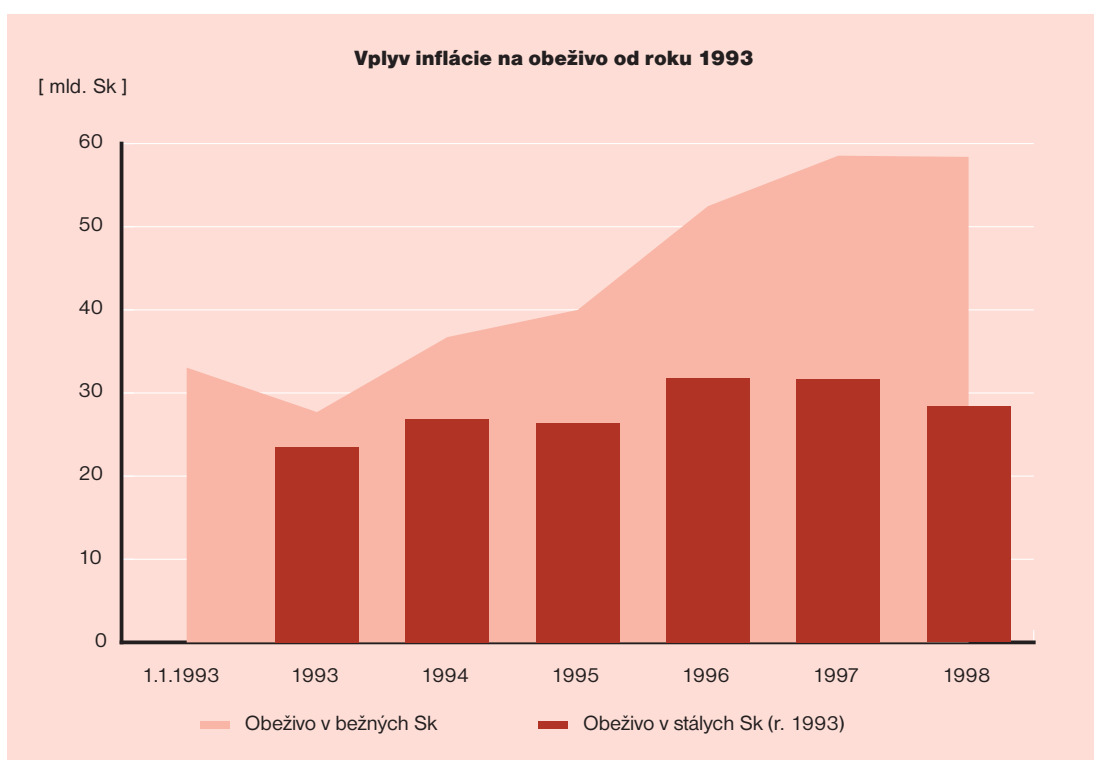
Pomerne vysoký podiel M0 na agregáte peniaze M1 20 - 35 %, dosahovaný v rokoch 1993 - 1998, svedčí o nižšej úrovni bezhotovostného platobného styku na Slovensku v porovnaní so štátmi Európskej únie.

Pomer obeživa a hrubého domáceho produktu sa v rokoch 1993 - 1998 výrazne nemenil a dosiahol hodnoty 7 - 9 %, čo je bežné pre krajiny Európskej únie.

Vplyv inflácie na výšku obeživa od vzniku slovenskej meny do roku 1998 dokumentuje nasledujúci graf.

Obeživo v bežných Sk má od roku 1993 rastúci trend, kým hodnota obeživa v stálych Sk (po vylúčení vplyvu inflácie od roku 1993) sa mení len nevýrazne.

2. FALZIFIKÁTY PEŇAZÍ ZADRŽANÉ NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2.1. Falzifikáty slovenských korún

V roku 1998 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných 556 falzifikátov slovenských korún. Najväčší výskyt bol zaznamenaný v Bratislave, kde bolo v 56 prípadoch zadržaných 160 falzifikátov.

Počet zadržaných falzifikátov slovenských korún v porovnaní s rokom 1997 predstavuje viac ako trojnásobné zvýšenie, pričom najvýraznejší - štvornásobný nárast zaznamenali falzifikáty bankoviek nominálnej hodnoty 1000 Sk.

Vo väčšine prípadov boli falzifikáty vyrobené striekanou tlačou. V jednom prípade polícia

zadržala 102 falzifikátov, ktoré boli vyrobené pomocou počítača a farebnej atramentovej tlačiarne, pričom nemali napodobnené žiadne ochranné prvky. Od júna 1998 sa začal v obehu vyskytovať ďalší druh falzifikátov vyrobených striekanou tlačou, na ktorých boli striebornou farbou napodobnené vystupujúce okienka ochranného prúžku na lícnej strane bankovky. Kvalitatívna úroveň zadržaných falzifikátov bola nízka, nemali napodobnené žiadne ochranné prvky, ale ich farebnosť bola v porovnaní s pravými bankovkami pomerne verná.

2.2. Falzifikáty valút

Na území Slovenskej republiky bolo v roku 1998 zadržaných 364 kusov falzifikátov USD a 6 790 kusov falzifikátov ostatných valút.

V porovnaní s rokom 1997 sa zmenila štruktúra falzifikátov jednotlivých mien zaradených v kurzovom lístku NBS. Počet falzifikátov USD zostal na úrovni roku 1997, poklesol počet falzifikátov DEM (8-krát), zvýšil sa však počet falzifikátov ITL (5-krát) a FRF (2-krát).

Počet zadržaných falzifikátov Sk v rokoch 1994 - 1998 (v ks)

nom. hodnota	5000	1000	500	200	100	50	20	10	5	Spolu	Hodnota (v Sk)
1994	-	3	5	-	1	2	-	60	-	71	6 300
1995	-	18	3	-	3	3	-	-	-	27	19 950
1996	4	98	40	1	26	3	-	-	1	173	140 955
1997	5	108	39	-	19	-	2	5	-	178	154 490
1998	26	439	20	16	32	13	10	-	-	556	586 250
Spolu	35	666	107	17	81	21	12	65	1	1 005	907 945

Štruktúra zadržaných falzifikátov Sk podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň nebezpečnosti	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1994	0	0	0	0	0	0	66	93,0	5	7,0	0	0	71	100
1995	0	0	0	0	3	11,1	3	11,1	21	77,8	0	0	27	100
1996	0	0	0	0	1	0,4	161	62,4	11	4,3	85	32,9	258	100
1997	0	0	0	0	2	0,6	162	46,7	14	4,0	169	48,7	347	100
1998	0	0	0	0	0	0	477	85,8	79	14,2	0	0	556	100

^{1/} Nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú napodobneniny slovenských obehových mincí, ktoré svojimi parametrami sú podobné pravým minciam a boli použité v hracích automatoch.

Počet zadržaných falzifikátov USD v rokoch 1994 - 1998 (v ks)

Nominálna hodnota	1	5	10	20	50	100	Pozmenené	Spolu	Hodnota v Sk
1994	2	1	1	118	73	1 499	15	1 709	4 899 918,20
1995	2	1	3	146	69	1 768	9	1 998	5 434 989,20
1996	0	0	5	24	73	719	58	879	2 518 748,10
1997	0	0	1	20	30	346	34	431	1 283 908,50
1998	2	0	0	14	10	318	20	364	1 199 401,00
Spolu	6	2	10	322	255	4 650	136	5 381	15 336 965,00

Štruktúra zadržaných falzifikátov USD podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň ne- bezpečnosti	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1994	116	6,8	49	2,9	1 424	83,3	100	5,8	5	0,3	15	0,9	1 709	100
1995	95	4,7	25	1,2	1 857	93,1	10	0,5	2	0,1	9	0,4	1 998	100
1996	91	10,4	8	0,9	704	80,1	17	1,9	1	0,1	58	6,6	879	100
1997	73	17,0	5	1,2	301	69,8	17	3,9	1	0,2	34	7,9	431	100
1998	39	10,7	3	0,8	281	77,2	18	5,0	3	0,8	20	5,5	364	100

^{1/} Nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú pozmenené bankovky, kde pravá bankovka nižšej nominálnej hodnoty je upravená na bankovku vyššej nominálnej hodnoty.

Séria nových bankoviek USD nominálnych hodnôt 100, 50 a 20 amerických dolárov reprezentuje snahu zabezpečiť ochranu platidiel USA pred falšovaním na modernej reprodukčnej technike. Napriek uvedenej skutočnosti boli na území Slovenskej republiky zadržané falzifikáty

100 USD novej emisie zaradené do stupňa nebezpečnosti 2 - nebezpečný, na ktorých okrem iných ochranných prvkov bol na lícnej strane bankovky pomerne dobre napodobnený opticky variabilný prvok v hodnotovom čísle 100 vpravo dolu.

Počet zadržaných falzifikátov ostatných valút v rokoch 1994 - 1998 (v ks)

Mena	DEM	ITL	FRF	GBP	ATS	CZK	HUF	Ostatné valuty	Spolu	Hodnota v Sk
1994	463	110	48	6	12	0	1 074	25	1 738	2 020 377,60
1995	311	60	32	18	1	447	73	1	943	1 648 431,40
1996	237	66	22	8	1	9	0	1	344	914 937,60
1997	543	99	101	16	7 731	22	5 211	8	13 731	26 608 951,70
1998	70	460	226	16	5	9	5 991	13	6 790	6 300 277,00
Spolu	1 624	795	429	64	7 750	487	12 349	48	23 546	37 492 975,30

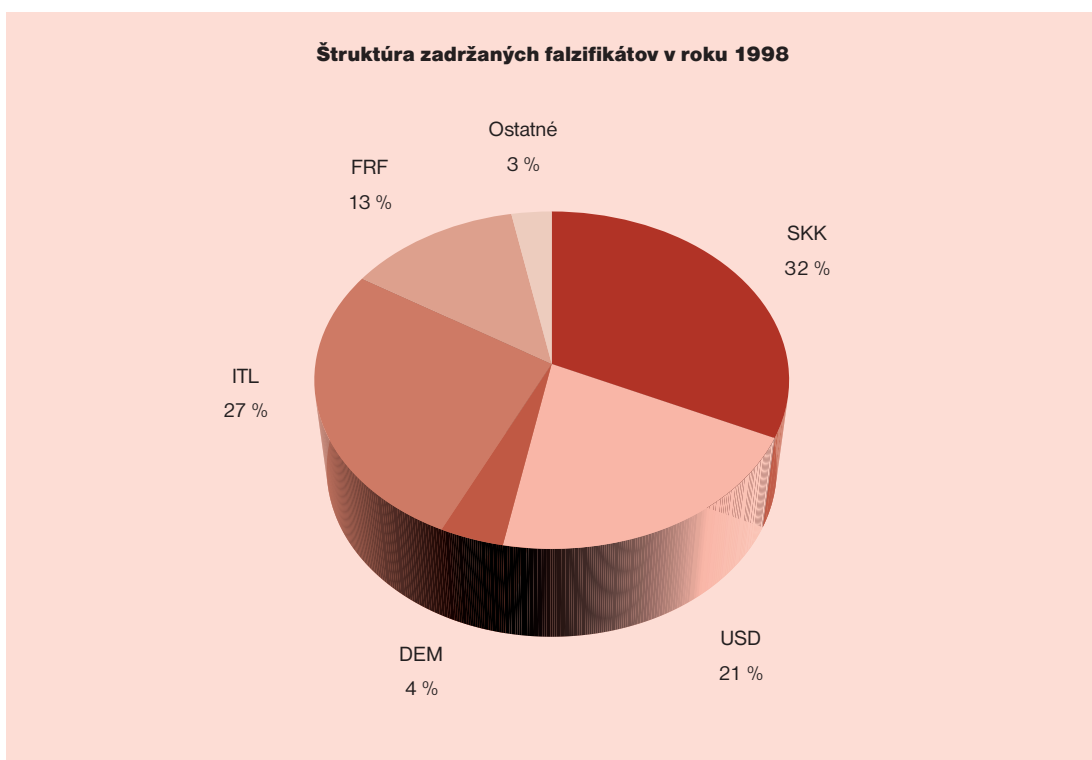
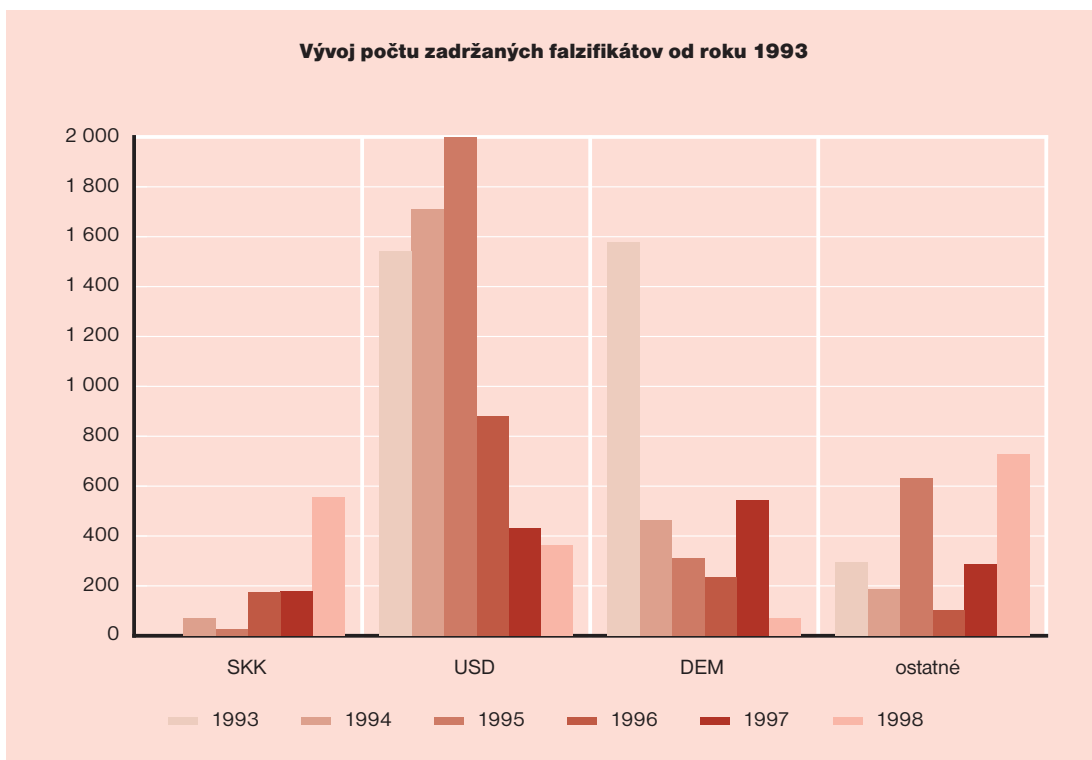
Štruktúra zadržaných falzifikátov ostatných valút podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň ne- bezpečnosti	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1994	0	0	9	0,5	1 711	98,4	1	0,1	0	0	17	1,0	1 738	100
1995	0	0	14	1,5	921	97,7	1	0,1	2	0,2	5	0,5	943	100
1996	3	0,9	13	3,8	321	93,3	3	0,9	0	0	4	1,1	344	100
1997	6	0,1	502	3,6	13 199	96,1	11	0,1	12	0,1	1	0	13 731	100
1998	0	0	450	6,6	6 319	93,1	16	0,2	4	0,1	1	0	6 790	100

^{1/} Nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú napodobneniny, pozmenené bankovky a skúšobné náttlačky.

Celkový trend vo vývoji množstva zadržaných falzifikátov v peňažnom obehu od roku 1993 dokumentuje graf.

Oproti predchádzajúcim rokom, keď v štruktúre zadržaných falzifikátov peňazí v peňažnom obehu na území Slovenskej

republiky dominovali USD (v rokoch 1994 - 1996), resp. DEM (v rokoch 1993 a 1997), v roku 1998 bol najväčší podiel falzifikátov Sk (32 %).

V roku 1998 bol na každý zadržaný a zaevidovaný falzifikát peňazí spracovaný odborný posudok pre potreby orgánov činných v trestnom konaní. Náročné analýzy, hlavne rozbor farieb na bankovkách podozrivých z pofarbenia bezpečnostnou farbou, boli realizované v spolupráci s Kriminologickým a expertíznym ústavom Policajného zboru.

2.3. Expertízy poškodených slovenských platidiel

V roku 1998 predložilo Národnej banke Slovenska 95 žiadateľov poškodené bankovky a mince so žiadosťou o vykonanie expertízy a vymeranie náhrady. Boli to žiadosti, keď k poškodeniu došlo v dôsledku živelných pohrôm, prípadne iných nepredvídaných okolností a výmenu nemohol vykonať iný peňažný ústav. Nominálna hodnota predložených poškodených bankoviek a mincí bola 10 037 088,80 Sk a Národná banka Slovenska za ne vyplatila náhradu v celkovej výške 9 970 079,30 Sk, t.j. 99,33 % ich nominálnej hodnoty.